УДК 351.9:(502.171:556)

Мартієнко А. І., д.е.н., завідувач відділу (Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАНУ, ORCID: orcid.org/0000-0003-0692-7360); **Хумарова Н. І., д.е.н., головний науковий співробітник** (Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАНУ, ORCID: orcid.org/0000-0001-5255-8004, Researcher ID: U-8477-2017)

РЕАЛІЗАЦІЯ ВІДНОСИН ВЛАСНОСТІ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВОДОКОРИСТУВАННЯМ

Вступ. **Специфічні особливості водних ресурсів полягають в їх універсальності, альтернативності та багатоваріантності у напрямах використання в усіх сферах національної економіки та життєдіяльності природних екосистем. Ресурси поверхневих вод розподілені по території України дуже нерівномірно, тому актуалізуються питання щодо вдосконалення системи адміністративного управління ними.**

Мета. **Розвинення теоретичних та прикладних положень щодо розбудови відносин власності в системі управління водокористуванням.**

Матеріали та методи. **У дослідженні використовувались нормативно-правові документи та законодавчі акти, зокрема проект Програми розвитку гідроенергетики на період до 2026 р.; функціональні обов'язки державних органів управління як суб'єктів розпорядження загальнонародною власністю на водні ресурси в частині видачі дозволів на водокористування; наукові публікації вчених в області водокористування, оцінки водних ресурсів, реалізації екологічної безпеки на основі організаційно-економічних методів управління; методи: аналіз, синтез, індукція, системний, економіко-екологічні методи.**

Результати. **Визначено, що в інституційній базі державного управління водокористуванням недостатньо розвиненими є відносини власності у водокористуванні між державою, регіональними органами влади та суб'єктами користування стосовно використання водних ресурсів з метою водопостачання та водовідведення; використання води для потреб рибництва; використання транскордонних водних ресурсів; використання води без її вилучення з водних об'єктів для потреб гідроенергетики і водного транспорту. Обґрунтовано, що подальша розбудова відносин власності на водні природні ресурси між державними органами влади як розпорядника-**

ми народною власністю та суб'єктами водокористування призведе до збалансованого та інтегрованого планування внутрішніх водних перевезень, забезпечить зниження антропогенного впливу на довкілля та сталий розвиток території.
Ключові слова: **системи адміністративного управління, відносини власності, водні ресурси, економіко-екологічні методи, водний транспорт, річкові шляхи.**

Актуальність. Специфічні особливості водних ресурсів полягають в їх універсальності, альтернативності та багатоваріантності напрямів використання в усіх сферах національної економіки та життєдіяльності природних екосистем. Україна належить до найменш водозабезпечених держав Європи оскільки запаси місцевих ресурсів річкового стоку на одну людину становлять близько 1,0 тис. м^3 на рік. Для порівняння у країнах Європи цей показник становить: Норвегія – 96,9; Швеція – 24,1; Фінляндія – 22,5; Франція – 4,6; Італія – 3,9; Великобританія – 2,7; Польща – 1,7; Німеччина – 1,3; Угорщина – 0,8 тис. м^3 на рік [1, С. 80]. Ресурси поверхневих вод розподілені по території України дуже нерівномірно, тому актуальними є питання щодо вдосконалення системи адміністративного управління ними.

Аналіз публікацій. В науковій літературі існує багато публікацій щодо використання та охорони водних ресурсів. Існують публікації щодо вдосконалення нормативно-правової бази та відповідальності за використання водних ресурсів [2]. Значне місце займають наукові дослідження щодо побудови водних балансів на промислових підприємствах. Багато уваги приділяється проблемам очистки стічних вод, аналізу та покращенню їх екологічного стану [3; 4; 5]. Загалом природні ресурси авторами розглядаються як надбання народу України [6, С. 60-63.] Проблеми та інновації розвитку водного менеджменту в Україні представлені в колективній монографії Національного університету водного господарства та природокористування [7].

Економіко-екологічні інструменти врегулювання ризиків та загроз водокористуванню на меліорованих землях пропонується в роботі [8, С. 192-212]. Актуальні проблеми просування басейнового принципу управління з точки зору інституційної, економіко-екологічної, адміністративної складової представлено низкою робіт [9; 10]. Незважаючи на велику кількість фундаментальних наукових досліджень, недостатньо розкритими залишаються питання взаємовідносин держави та суб'єктів водокористування з позицій власності на природні ресурси та вдосконалення існуючої системи управління водокористуванням.

Мета статті. Метою статті є розвинення теоретичних та прикла-

дних положень щодо розбудови відносин власності в системі управління водокористуванням.

Виклад основного матеріалу. Не існує живої природи та людини, жодного виду діяльності, де б не використовувались водні ресурси. Тому великого значення набуває розвиток засад розбудови відносин власності в системі управління водокористуванням щодо використання, охорони та відтворення водних ресурсів, яка базується на визначенні та закріплені економічних та юридичних прав власності, нормативно-правовій базі розвитку власності та інших економічних та організаційно-адміністративних структур, інститутів управління на державному, регіональному і локальних (фірма) рівнях, а також удосконалення договірних відносин між різними суб'єктами господарювання з приводу власності та інших аспектів функціонування відносин між суб'єктами суспільства.

Держава формує інституційний базис у вигляді законів, постанов, розпоряджень, розробляє систему управління та нормування водних ресурсів і передає повноваження виконавчим органам. При цьому важливе місце займає врегулювання економічних відносин між державою, як власником водних об'єктів, та їх користувачами (суб'єктами господарювання). Від державних та місцевих органів управління залежить, які обмеження будуть встановлені щодо їх використання, охорони та відновлення, яким чином буде організований контроль за обсягами їх використання, станом якості та забрудненням. Тільки державні органи управління (розпорядження) в особі Мінприроди, Держводагентства, Кабміну України можуть давати дозволи на впровадження таких великомасштабних проектів. Наприклад, сьогодні триває активне обговорення проекту будівництва каскаду ГЕС у верхній течії Дністра з урахуванням усіх позитивних та негативних його аспектів як одного із заходів, затвердженої у 2016 році Програми розвитку гідроенергетики на період до 2026 р. (далі – Програма). Треба зауважити, що дану Програму можна розглядати як приклад науково необґрунтованих та процедурно не витриманих рішень щодо раціонального використання водних ресурсів та екосистем річок та їх басейнів. Серед основних недоліків зазначених у рішенні Комітету Верховної ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи (№ 54/9 від 17 квітня 2017 року, зокрема це відсутність проведення державної екологічної експертизи; громадських обговорень; належного фінансового та економічного обґрунтування; порушення вимог угоди про Асоціацією з ЄС та інших підписаних Україною міжнародних директив, зокрема Протоколу про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті; не надано інформації щодо технічних показників електростанцій, які пропонується побудувати і таке ін. [11]. Такі недоопрацювання викликають стурбованість як

громадськості, так і обласних органів управління тих областей, що знаходяться в басейні Дністра, особливо його пониззя та Одеської області.

Відносини власності на водні ресурси України. Справа у тому, що водні природні ресурси знаходяться у загальнонародній власності (згідно Конституції України), а право розпорядження ними передано державним та комунальним органам. Так як розпорядження виступає найвищим правом виразу власності, тому прийнято водні ресурси відносити то державної або комунальної власності. Державна або комунальна власність на водні ресурси передбачає їх використання економічно відособленими суб'єктами господарювання (домогосподарствами, підприємствами) різних форм власності на техногенні фактори виробництва, тому на практиці вони передаються у користування. Особливості функціонування відносин власності на водні ресурси, на думку авторів, представлені на рисунку.

Власність суб'єктів господарювання на праві користування водними ресурсами можна класифікувати за такою ознакою, як напрям їх використання, яка має визначати основні економічні відносини між власником та користувачем. Класифікація напрямів використання водних ресурсів, що визначає економічні, організаційні, адміністративні та правові відносини між державою, регіональними органами влади (власниками по праву розпорядження) та суб'єктами користування з приводу власності на них полягає в такому.

Використання водних ресурсів з метою водопостачання та водовідведення. Підприємства водоканалізаційного господарства державної або інших форм власності постачають воду на побутові та виробничі цілі домогосподарствам та підприємствам різних сфер національної економіки. В процесах водопостачання фактично вилучається водний природний ресурс з природного середовища, проходить очистку та доставляється суб'єктам господарювання. Витрати на його вилучення, очистку та доставку споживачам є витратами підприємства, що займається цим видом виробничої діяльності. Фактично сам предмет праці (водний ресурс) береться з природного середовища суб'єктами природокористування безоплатно, майже таким же чином здійснюються скиди умовно очищених стічних вод, адже суми, що нараховуються за цей природний ресурс не є адекватною платою власнику (народу України) за його природний ресурс.

Рисунок. Особливості використання водних ресурсів як об'єктів власності

Використання води для потреб рибництва. Держава, як розпорядник національних водних ресурсів та місцеві органи влади, що регулюють відносини власності на ресурси місцевого значення, не сформували таких прозорих правил користування водними ресурсами, що призводить до несанкціонованого будівництва (запруди на річках, створення штучних озер, господарств із розведення риби тощо).

Використання транскордонних водних ресурсів регулюється міжнародними документами, зокрема водними директивами ЄС. Держава як розпорядник водних природних ресурсів відстоює інтереси національної безпеки та суб'єктів водокористування, що попадають під транскордонний вплив, як позитивний, так і негативний. Проте механізми врегулювання впливу приватних водокористувачів залишається не відпрацьованим.

Використання води без її вилучення з водних об'єктів для потреб гідроенергетики і водного транспорту. Відносини між державою та суб'єктами водокористування, види діяльності яких побудовані на використанні водних ресурсів без їх вилучення, недостатньо урегульовані як з матеріально-фінансових, так і організаційних аспектів. Невизначеність їх у правовому та економічному полі призводить до нераціонального, екологічно неефективного та економічно недоцільного будівництва об'єктів гідроенергетики та недовикористання потенційно придатних для розвитку річкового судноплавства водних шляхів.

Розглянемо більш докладно різні аспекти відносин власності на водні ресурси на прикладі розвитку водного транспорту та внутрішніх водних шляхів. Цей вид вантажоперевезень є найбільш екологічно чистим та дешевим. Держава (головний розпорядник у розподілі природних ресурсів за сферами та видами діяльності) повинна стимулювати екологобезпечні напрями транспортних перевезень, тому необхідно використовувати водний транспорт, перевагами якого є:

- низькі викиди вуглецевих газів у порівнянні з іншими видами транспорту. Так, наприклад, при перевезенні вантажів річковим транспортом викиди в атмосферу CO_2 складають величини від трьох до шести раз менші ніж від автомобільного транспорту та в два рази менші у порівнянні з залізничним;

- низький рівень шуму, оскільки внутрішній водний транспорт функціонує головним чином далеко від великих населених пунктів;

- низький рівень агресивного впливу на довкілля при утриманні інфраструктурного забезпечення водних річкових шляхів в порівнянні з автомобільним транспортом (ремонт дорожнього полотна та

спричинені ним викиди в атмосферу, відчуження земель при будуванні автошляхів, ризик аварійних ситуації, в тому числі функціонування АЗС);

- зниження збитків довкіллю та здоров'ю людині за рахунок віддаленості водних шляхів від урбанізованих територій та сільськогосподарських земель.

Таким чином, річковий водний транспорт можна визначити як екологобезпечний у порівнянні з іншими видами транспорту і держава як відповідальний власник за стан своєї власності щодо природних ресурсів повинна переорієнтувати транспортну систему країни на пріоритетний розвиток екологобезпечного водного транспорту, що дасть можливість знизити забруднення всіх природних об'єктів, призведе до зниження обсягів відводів земель для будівництва нових доріг, дозволить зберегти природну екосистему країни та асиміляційний потенціал її природних ресурсів.

Окремим напрямом регулювання водних ресурсів є визначення ризиків для внутрішніх річкових перевезень та інших видів господарської діяльності, що базуються на альтернативному використанні тих самих водних об'єктів.

Так, наприклад, безліч малих та великих рік, що складають басейн судноплавної ріки, поповнюють її водами та використовуються суб'єктами господарювання не завжди доцільно з еколого-економічної точки зору. Будівництво запруд, дамбування може мати негативні наслідки для довкілля, що вплинуть на результати судноплавства. При створенні та підтриманні природних умов для річкового судноплавства необхідно керуватися басейновим принципом управління та ураховувати екологічні заходи, які необхідно проводити на всіх річках басейну судноплавної ріки.

Важливо, що внутрішні річки України є джерелом постачання води населенню, які забезпечують питні та господарсько-виробничі потреби, зрошування, риболовство, ріки мають великий рекреаційний потенціал та сприяють розвитку рекреаційних видів діяльності, яка потребує надання екологічно чистих послуг. Розташування на судноплавних ріках суб'єктів різних форм власності на вантажі, що перевозяться, на судна, які перевозять вантажі, на технічну інфраструктуру, яка забезпечує функціонування транспортних шляхів може привести до неконтрольованого забруднення ріки, від якого постраждають інші види господарської діяльності (рекреаційна діяльність, водопостачання населеним пунктам, зрошування та ін.). В даній ситуації дуже важливим є державне управління та контроль за екологічним станом ріки для узгодження інтересів та дій всіх її користувачів, що ведуть господарську діяльність. Таким чином, вирішен-

ня завдань пов'язаних з екологією річок повинно бути покладено на басейнові ради та управління, що використовують екосистемний підхід та басейновий принцип управління якістю річних водних ресурсів.

Увага басейнових органів управління має приділятись екологічним аспектам внутрішнього судноплавства, зокрема, запобіганню забрудненню вод судами внутрішнього плавання, управління відходами та впливом розвитку інфраструктури внутрішнього водного транспорту на навколишнє середовище. З боку державних органів управління повинна бути налагоджена система моніторингу, контролю та економічних санкцій за забруднення річок, порушення їх екосистеми.

Так, наприклад, дуже важливо з боку держави проводити контроль за гідротехнічними спорудами, які забезпечують судноплавство з урахуванням їх впливу на ріку, її флору та фауну, а також впливу на екосистеми інших річок.

Проведення берегоукріплення та днопоглиблюваних робіт має не порушувати екосистему ріки, відповідати екологічним вимогам державних екологічних інспекційних органів та басейнових рад, в тому числі щодо місць розміщення або переробки відходів діяльності.

Необхідне впровадження інноваційних технологій перевезення внутрішнім річковим транспортом для зниження ресурсоспоживання, переходу на новітні двигуни, що споживають менше палива, технічний контроль за існуючими з метою забезпечення зниження викидів CO_2.

При вантажно-розвантажувальних роботах та перевезеннях товарів по внутрішнім рікам треба мінімізувати втрату вантажів та забруднення ними ріки для зменшення агресивного впливу на довкілля.

Відповідне інституційне забезпечення організації загальної заборони на скидання у судноплавні ріки забруднюючих речовин зі стічними водами, видалення, здавання та прийняття відходів, що утворюються при судноплавстві складається з нормативно-правової бази, моніторингу та контролю її виконання, інфраструктурного забезпечення процесів видалення та переробки, повторного використання або поховання відходів судноплавства. Необхідно створення в річкових портах мережі приймальних станцій для відходів, що утворюються на борту суден. Вищезазначені дії щодо питань екології судноплавних річок та стану місцевої екосистеми контролюються з боку БУВР та узгоджуються з наявною екологічною інфраструктурою регіону.

Об'єкти транспортної інфраструктури (майстерні, порти) також повинні мінімізувати негативний вплив на екосистему суднохідної ріки, бути обладнанні засобами очистки стічних вод, відходовідведення має направлятись у заздалегідь визначені місця, узгодженні з уповноваженими органами державної влади в сфері екології ріки.

При проектуванні розвитку внутрішнього водного судноплавства та моніторингу його подальшого функціонування необхідно проводити незалежну стратегічну екологічну оцінку, експертну оцінку його впливу на навколишнє середовище (флора та фауна ріки, земельні ресурси, стан повітря, наземна флора та фауна) та узгодження водогосподарської діяльності в рамках басейну судноплавної ріки.

Враховуючи вищевикладене, до основних заходів щодо розвитку екологобезпечного судноплавства на внутрішніх водних шляхах відносимо таке:

- передбачення синергетичного ефекту у природокористування за рахунок перерозподілу навантаження з екологомістких видів транспорту на підвищення частки річкових перевезень в загальному обсязі транспортних послуг;

- узгодження стратегії екологобезпечного розвитку річкових водних шляхів та впровадження відповідних інструментів державного управління і фінансування для забезпечення її практичної реалізації;

- координація використання річкових водних ресурсів відповідно до басейнового принципу управління, що передбачає урахування інтересів усіх суб'єктів водокористування та підтримує асиміляційний потенціал водних ресурсів.

Висновки. Таким чином, в інституційній базі державного управління водокористуванням недостатньо визначеними з приводу власності на ресурс залишаються відносини між державою, регіональними органами влади та суб'єктами користування стосовно використання водних ресурсів з метою водопостачання та водовідведення; використання води для потреб рибництва; використання транскордонних водних ресурсів; використання води без її вилучення з водних об'єктів для потреб гідроенергетики і водного транспорту.

В контексті вдосконалення управління використання води без її вилучення з водних об'єктів для потреб водного транспорту необхідно вдосконалювати роботу БУВР в контексті екологічно безпечного розвитку водних шляхів, підвищення контролю за станом екосистеми річкових басейнів судноплавних річок.

В екологічній політиці держави пріоритетом має бути реалізація економічних механізмів забезпечення екологічної безпеки водних шляхів (екологічних податків, екологічних платежів, штрафні санкції) та економіко-екологічних інструментів дотримання міжнародних во-

дних директив (екологічне страхування, екологічний моніторинг, аудит та експертиза, стратегічна екологічна оцінка тощо). Використання екосистемного підходу щодо розвитку басейну судноплавної ріки, збалансоване, інтегроване планування внутрішніх водних перевезень та ведення транспортної діяльності забезпечить зниження антропогенного впливу на довкілля, реалізацію відносин власності на водні ресурси між державою і водними підприємствами та сталий розвиток території.

1. Зацерковний В. І., Оберемок Н. В., Тішаєв І. В., Казанюк Т. А. Використання технологій геоінформаційних систем та дистанційне зондування землі для моніторингу водних об'єктів. *Наукоємні технології.* № 1 (33). 2017. С. 77–88. **2.** Берднік І. В., Погребняк С. В. Генезис кримінально-правової охорони водних ресурсів у законодавстві нового часу. *Право і суспільство.* 2016. № 1. Ч. 2. С. 119–124. **3.** Боярин М. В., Нетробчук І. М. Основи гідроекології: теорія й практика : навч. посіб. / за наук. ред. А. Н. Некос; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Л. Українки. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. С. 276–281. **4.** Буря А. И. Кудина Е. Ф. Вода – свойства, проблемы и методы очистки. Дніпро : Пороги, 2006. С. 502–514. **5.** Власов Н. Г. Река Псел как составляющая экологии Сум. Сумы : Мрія, 2016. 23 с. **6.** Водні ресурси у вимірах природного багатства України / НАН України, ДУ "Ін-т економіки природокористування та сталого розвитку НАН України" ; [за заг. ред. М. А. Хвесика]. Київ : ДУ "Ін-т економіки природокористування та сталого розвитку НАН України", 2016. С. 60–63. **7.** Водний менеджмент в Україні: проблеми та інноваційного розвитку : колективна монографія / за ред. д.т.н., професора Л. Ф. Кожушка, д.т.н., професора, член-кор. НААН В. А. Сташука, д.е.н., професора, акад. НААН М. А. Хвесика, д.т.н., професора А. М. Рокочинського. Рівне, 2018. 638 с. **8.** Грановська Л. М., Кисельова Р. А. Екологічне страхування ризиків водогосподарської діяльності на меліорованих землях / М-во аграр. політики та продовольства України, Херсон. держ. аграр. ун-т. Херсон : Грінь Д. С., 2012. 251 с. **9.** Кузьмич Л. В., Андрюк І. М. Проблеми управління водними ресурсами басейну річки Сірет. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Технічні науки..* Рівне, 2015. Вип. 3 (71). Ч. 2. С. 426–430. **10.** Мартієнко А. І., Хумарова Н. І. Економіка природокористування: адміністрування управління: монографія. Одеса : ІПРЕЕД НАНУ, 2017. 300 с. **11.** Аналіз Урядової програми розвитку гідроенергетики України на період до 2026 року. URL: http://necu.org.ua/wpcontent/uploads/2017/02/Hydropower_Report_WoC_2017.pdf

Рецензент: д.е.н., професор Савіна Н. Б. (НУВГП)

Martiienko A. I., Doctor of Economics, Head of Department (Institute of Market Problems and Economic-ecological researches, NAS of Ukraine, ORCID: orcid.org/0000-0003-0692-7360); **Khumarova N. I., Doctor of Economics, Head Researcher** (Institute of market problems and economic-ecological researches, NAS of Ukraine, ORCID: orcid.org/0000-0001-5255-8004 Researcher ID: U-8477-2017)

REALIZATION OF THE PROPERTY RELATIONS IN THE MANAGEMENT SYSTEM OF WATER USE

Introduction. **Specific features of water resources consist of their universality, alternative and multivariative use in all areas of the national economy and the livelihood of natural ecosystems. The surface water resources distributed unevenly across the territory of Ukraine, therefore the issues concerning the improvement of the system of its administrative management are actualized.**
Aim. **The aim of article is to develop of theoretical and applied provisions on the development of property relations in water management system.**
Materials and methods. **In study were used regulatory documents and legislative acts, in particular the draft Hydropower Development Program for the period until 2026; functional duties of state bodies of government as subjects of disposal of the national property for water resources, in the part of issuance of permits for water use; scientific publications of scientists in the field of water use, assessment of water resources, implementation of environmental safety on the basis of organizational and economic management methods; methods: analysis, synthesis, induction, system, economical and ecological methods.**
Results. **It is determined that in the institutional base of the state water use management, property relations in water use between the state, regional authorities and users are undeveloped in relation to: use of water resources for the purpose of water supply and drainage; use of water for the needs of fish farming; use of transboundary water resources; use of water without its extraction from water objects for the hydropower and water transport needs. It is substantiated that further development of relations of ownership of water resources between state authorities, as managers of national property, and subjects of water use will lead to balanced and integrated planning of inland water transport. It will ensure reduction of anthropogenic impact on the environment and sustainable development of the territory.**

Keywords: **administrative management systems, property relations, water resources, economic and ecological methods, water transport, river routes.**

Мартиенко А. И., д.е.н., заведующий отделом (Институт проблем рынка и экономико-экологических исследований НАНУ, ORCID: orcid.org/0000-0003-0692-7360); **Хумарова Н. И., д.е.н., главный научный сотрудник** (Институт проблем рынка и экономико-экологических исследований НАНУ, ORCID: orcid.org/0000-0001-5255-8004 Researcher ID: U-8477-2017)

РЕАЛИЗАЦИЯ ОТНОШЕНИЙ СОБСТВЕННОСТИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ВОДОПОЛЬЗОВАНИЕМ

***Вступление*. Специфические особенности водных ресурсов заключаются в их универсальности, альтернативности и многовариантности в направлениях использования во всех сферах национальной экономики и жизнедеятельности естественных экосистем. Ресурсы поверхностных вод распределены по территории Украины очень неравномерно, потому актуализируются вопросы относительно совершенствования системы административного управления ими.**

***Цель*. Развитие теоретических и прикладных положений относительно перестройки отношений собственности в системе управления водопользованием.**

***Материалы и методы*. В исследовании использовались нормативно-правовые документы и законодательные акты, в частности проект Программы развития гидроэнергетики на период до 2026 р.; функциональные обязанности государственных органов управления как субъектов распоряжения общенародной собственностью на водные ресурсы в части выдачи разрешений на водопользование; научные публикации ученых в области водопользования, оценки водных ресурсов, реализации экологической безопасности, на основе организационно-экономических методов управления; методы: анализ, синтез, индукция, системный, а также экономико-экологические методы.**

***Результаты*. Определенно, что в институционной базе государственного управления водопользованием недостаточно развитыми являются отношения собственности в водопользовании между государством, региональными органами власти и субъектами поль-**

зования, касательно использования водных ресурсов с целью водоснабжения и водоотвода; использование воды для потребностей рыбоводства; использование трансграничных водных ресурсов; использование воды без ее исключения из водных объектов для потребностей гидроэнергетики и водного транспорта. Обосновано, что последующая перестройка отношений собственности на водные природные ресурсы между государственными органами власти как распорядителями народной собственностью и субъектами водопользования приведет к сбалансированному и интегрированному планированию внутренних водных перевозок, обеспечит снижение антропогенного влияния на окружающую среду и устойчивое развитие территории.

***Ключевые слова*: системы административного управления, отношения собственности, водные ресурсы, экономико-экологические методы, водный транспорт, речные пути.**